

KRIPTOTURTAS: KĄ MICA REIŠKIA VARTOTOJUI

Kas yra kriptoturtas?

Kriptoturtas yra skaitmeninė vertės arba teisės išraiška, kurią galima perleisti ir saugoti elektroniniu būdu, naudojant paskirstytojo registro technologiją¹ ar kitą panašią technologiją.

Gerei žinomi kriptoturto pavyzdžiai yra BTC (Bitcoin) ir ETH (Ethereum), tačiau kriptoturto rinka apima daugybę kito turto, pavyzdžiui, stabiliuosius žetonus², memų žetonus³ ir nepakeičiamuosius žetonus (NFT)⁴.

ES Kriptoturto rinkų reglamentu (MiCA) reglamentuojama veikla, susijusi su tam tikru kriptoturtu. Vienas iš MiCA tikslų – visoje ES nustatyti vienodas kriptoturtui ir paslaugoms taikomas taisykles, įskaitant aukštesnio lygio vartotojų apsaugą (pvz., prieigą prie išsamios informacijos, skaidrias skundų nagrinėjimo procedūras ir t.t.).

Priklausomai nuo kriptoturto rūšies arba kriptoturto paslaugų (reguliuojamų arba nereguliuojamų) ir teikėjo (pvz., neturinio leidimo, įsisteigusio už ES ribų), jums gali kilti didesnė rizika ir gali skirtis apsaugos lygis. Prieš perkant bet kokios rūšies kriptoturtą arba naudojantis bet kokiomis kriptoturto paslaugomis labai svarbu suprasti riziką, kuri gali jums kilti.

Daugiau informacijos apie rizikas galite rasti jungtiniame Europos priežiūros institucijų (EPI) įspėjime [shorturl.at/dcYm7].

MiCA reguliuojamas ir nereguliuojamas kriptoturtas

MiCA taikomas trijų rūšių kriptoturtui:

- ✓ **Elektroninių pinigų žetonai (EMT)⁵** - kriptoturtas, kuriuo siekiama išlaikyti stabilią vertę, susiejant ją su vienos oficialios valiutos, pvz., euro ar dolerio, verte. EMT suteikia teisę atgauti pinigus iš emitento visa jo nominaliąja verte ta valiuta, su kuria jis yra susietas.
- ✓ **Su turtu susieti žetonai (ART)⁶** - kriptoturtas, kuriuo siekiama išlaikyti stabilią vertę, susiejant jį su kita verte ar teise arba jų deriniu (pvz., oficialia valiuta, biržos prekėmis ar kitu turtu). ART gali būti išpirktas pagal rinkos vertę to turto (ar turto grupės), su kuriuo jie yra susieti.
- ✓ **Kriptoturtas, kuris nėra EMT arba ART** - prekių ir paslaugų žetonai⁷ ir kitas kriptoturtas, kuris nėra nei EMT, nei ART, arba kitaip neįtrauktas į MiCA.

¹ PASKIRSTYTOJO REGISTRO TECHNOLOGIJA (PRT).

yra informacijos įrašas arba duomenų bazė, kuria dalijamasi visame tinkle. Geriausiai žinoma paskirstytojo registro technologija yra blokų grandinė, kuri yra taip pavadinta, nes saugo atskirus sandorius grupėmis ar blokais, susietais tarpusavyje chronologine tvarka, kad sudarytų grandinę.

Paskirstytojo registro technologija yra naudojama įvairių rūšių turtui perduoti tarp pirkėjo ir pardavėjo.

² STABILIEJI ŽETONAI.

yra kriptoturtas, kuriuo siekiama išlaikyti stabilią vertę, susijusią su vienu turtu (pvz., oficialia valiuta) arba keliomis turto rūšimis. Stabilūs žetonai ilginiui gali neišlikti stabiliais, ypač esant nepalankioms rinkos sąlygoms.

³ MEMŲ ŽETONAI.

yra kriptoturtas, pavadintas pagal tendencijas, humoristines ar linksmas temas arba bet ką kitą, ką kas nors gali sugalvoti. Jie paprastai sukuriami siekiant įtraukti bendruomenę ir gali būti naudojami tarpusavyje mokėjimams, spekuliaciniam investavimui ar prekybai. Daugeliu atvejų jie yra susieti su komiškomis temomis, kartais beprasmiškais terminais, o jų kūrėjai ir gerbėjai skatina bendruomeniškumo jausmą, siekdami pritraukti kitus.

⁴ NEPAKEIČIAMIEJI ŽETONAI (NFT).

- tai unikalus ir nepakeičiamas skaitmeninis turtas, saugomas paskirstytojo registro tinkle, įskaitant skaitmeninį meną ir kolekcionuojamus daiktus.

Produktai, kurie gali būti siūlomi kaip NFT, tačiau yra serijos ar kolekcijos dalis, gali būti nelaikomi NFT ir todėl jiems gali būti taikomas MiCA.

⁵ ELEKTRONINIŲ PINIGŲ ŽETONAI:

- Kriptoturto rūšys, kuriomis siekiama išlaikyti stabilią vertę, susiejant ją su oficialios valiutos verte (pvz., euro, dolerio ir kt.);
- Tik kredito įstaigos arba elektroninių pinigų įstaigos gali viešai siūlyti e. pinigų žetonus arba prašyti leidimo įtraukti juos į prekybą ES;
- Nesuteikia teisį į palūkanas.

⁶ SU TURTU SUSIETI ŽETONAI:

- Kriptoturtas, kuris nėra EMT;
- Tik kredito įstaigos arba MiCA veiklos leidimą turintys emitentai gali viešai siūlyti su turtu susietus žetonus arba prašyti leidimo įtraukti juos į prekybą ES;
- gali būti susietas su kitu turtu, įskaitant vieną ar daugiau oficialių valiutų, kitą kriptoturtą arba jų derinį;
- nesuteikia teisį į palūkanas jų savininkams.

⁷ PREKIŲ IR PASLAUGŲ ŽETONAI:

Tai yra tam tikros rūšies kriptoturtas, kurio vienintelis tikslas – suteikti prieigą prie šio žetono emitento siūlomų prekių ar paslaugų.

MiCA netaikomas šių rūšių kriptoturtui:

- X Kriptoturtas, kuris yra unikalus ir nepakeičiamas.** Ji nėra lengvai pakeičiamas vienas kitu ir jo santykinės vertės, palyginti su kitu kriptoturtu, negalima lengvai nustatyti lyginant su esama rinka arba lygiavėriu turtu (pvz., virtualiuoju nekilnojamoju turtu, domenų vardais ir objektais, kurių autentiškumą reikia patikrinti). Tačiau nepakeičiamieji žetonai (NFT), kurie yra serijos ar kolekcijos dalis, gali patekti į MiCA taikymo sritį.
- X Žetonai, kurių negalima perleisti** (pvz., taškai iš lojalumo programų).
- X Kriptoturtas, kuriam jau taikomi galiojantys finansines paslaugas reglamentuojantys teisės aktai,** pavyzdžiui, kriptoturtas, kuris pagal FPRD (MIFID II) laikomas finansinėmis priemonėmis (pvz., išvestinių finansinių priemonių sutartys, perleidžiamieji vertybiniai popieriai). Investuojant į šį turtą jums bus taikomos vartotojų ir (arba) investuotojų apsaugos taisyklės, nustatytos žetonams, susietiems su tradiciniu finansiniu turtu.

! Jei perkate ar parduodate kriptoturtą arba naudojate kriptoturto paslaugomis, kurios neregamentuojamos pagal MiCA ar kitus ES finansines paslaugas reglamentuojančius teisės aktus, jums gali kilti didelė rizika, o vartotojų apsauga gali būti ribota arba jos visai nebūti.

Kriptoturto paslaugų teikėjai, su kuriais galite susidurti

Kriptoturtas ir kriptoturto paslaugų teikėjai, kurių veikla reglamentuojama ES.

Šios įmonės siūlo vartotojams MiCA reguliuojamus produktus ir paslaugas, įskaitant ART, EMT, kriptoturto saugojimą ir administravimą, taip pat prekybos kriptoturtu platformų valdymą ir kriptoturto keitimą (į oficialias valiutas (FIAT)⁸ ar kitą kriptoturtą). Kriptoturto paslaugų teikėjai gali teikti paslaugas vartotojams ES, tik turėdami veiklos leidimą, t. y. atitikti konkrečius reikalavimus, susijusius su valdymu, kapitalu, veikla ir vartotojų apsauga.

Ar paslaugų teikėjas turi ES veiklos leidimą, galite patikrinti ESMA registre (shorturl.at/zZwVI) ir nacionalinės priežiūros institucijos interneto svetainėje (shorturl.at/HW9b).

Daugiau informacijos rasite bendrame EPI įspėjime „Ką turėtumėte žinoti ir patikrinti prieš pradėdami investuoti į kriptoturtą“ (shorturl.at/dcYm7).

⁸ OFICIALI VALIUTA (FIAT) -

teisėta mokėjimo priemonė paskelbta valiuta, kurią išleido centrinis bankas, pvz., JAV doleris, euras ir kt.

Kriptoturto keitimas į oficialius pinigus reiškia kriptoturto pirkimą, pardavimą ar prekybą oficialia valiuta.

Kriptoturtas ir kriptoturto paslaugų teikėjai,⁹ neturintys veiklos leidimo ES:

Net ir įsigaliojus MiCA, galite susidurti su kriptoturtu ir kriptoturto paslaugomis, kurias teikia ES veiklos leidimo neturinčios įmonės. Toms įmonėms gali būti netaikomos jokios vartotojų apsaugos taisyklės, jos gali netaikyti tinkamų valdymo, kapitalo arba skaidrios veiklos praktikos ir apsaugos priemonių. Todėl gali padidėti sukčiavimo, netinkamo turto valdymo arba nemokumo rizika, susijusi su kriptoturtu ir paslaugomis, kurias siūlo už ES ribų įsisteigusios įmonės.

Atkreipkite dėmesį, kad jums nusprendus bendradarbiauti su veiklos leidimo neturinčiais paslaugų teikėjais galite susidurti su didele rizika ir turėti ribotas vartotojų apsaugos teises arba jų visai neturėti. Jūs galite patirti nuostolių, turėti ribotą ar visai neturėti galimybę susigrąžinti bet kokį turtą, o kilus ginčams galite likti be jokių teisių gynimo priemonių.

⁹ LEIDIMO NETURINTI ĮMONĖ.

Visos ES veikiančios įmonės, neturinčios galiojančios licencijos pagal MiCA, yra nesankcionuotos. Tačiau ne visos be veiklos leidimo paslaugas teikiančios įmonės veikia neteisėtai (pvz., paslaugų teikimas išimtinai kliento iniciatyva, visiškai decentralizuotos ir kitos į MiCA taikymo sritį nepatenkančios paslaugos).